

МОНИТОРИНГ

НА АКЦИСКИОТ ПЛАН ЗА ЛОКАЛНАТА СТРАТЕГИЈА НА ОПШТИНА ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

2015 - 2017



Изработката на овој извештај финансиски е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија, како дел од активностите на Концептот Општина по мерка на граѓаните.



МОНИТОРИНГ

НА АКЦИСКИОТ ПЛАН ЗА
ЛОКАЛНАТА СТРАТЕГИЈА
НА ОПШТИНА ЦЕНТАР

ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

2015 - 2017

Скопје 2016

Издавач: Здружение за унапредување на условите за грижа и сместување на стари и изнемогнати лица Хуманост

За издавачот: Димитар Павловски, претседател

Автори: Подготвено од: Емилија Робановска и Сашко Јованов

Уредник и рецензент: Д-р Борче Треновски

Уредници од Фондација Отворено општество - Македонија:

Данче Даниловска-Бајдевска

Наташа Ангелеска

Лектура: Бојан Петревски

Дизајн и подготовка: Бригада дизајн



Изработката на овој извештај финансиски е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија, како дел од активностите на Концептот Општина по мерка на граѓаните.

СОДРЖИНА

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	4
1. ВОВЕД	
2. СОЦИОЕКОНОМСКИТЕ И ДЕМОГРАФСКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОПШТИНА ЦЕНТАР	8
3. СТРАТЕГИСКИТЕ ПРИОРИТЕТИ И ПРИНЦИПИ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА НА ОПШТИНА ЦЕНТАР	10
4. МЕТОДОЛОГИЈА НА МОНИТОРИНГ ПРОЦЕСОТ	13
4.1. Собирање и документирање информации	13
5. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ И КЛУЧНИТЕ НАОДИ	17
5.1. Главни документи и нивна меѓусебна поврзаност (Визија, Стратегија, Акциски план)	17
5.2. Анализа на Акцискиот план за социјална заштита на Општина Центар за периодот 2015-2017	18
5.3. Мониторинг на индивидуални проекти	34
6. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	40
7. ПРЕПОРАКИ	42
8. ИЗВОРИ	43
9. АНЕКСИ	44

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Главна цел на мониторингот, како континуиран процес на собирање и анализирање информации, е да се утврди колку добро се имплементира Акцискиот план за Стратегијата за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за периодот 2015-2017 година и да се обезбедат информации за граѓаните, лицата вклучени во реализацијата на Стратегијата и другите заинтересирани страни во однос на остварениот напредок во постигнување на специфичните цели на Акцискиот план. Самиот мониторинг има за цел поголема отчетност пред граѓаните на Општина Центар.

Специфични цели произлегуваат од различните аспекти на Стратегијата и треба да одговорат на следниве прашања:

- дали се работи во насока на општата визија на Стратегијата;
- дали и во колкава мера се почитуваат пропишаните водечки принципи за нејзина имплементација;
- кои мерки се преземени и се преземаат за постигнување на стратешките приоритети;

- дали доследно се следи стратешката карта за социјална заштита на Општина Центар 2015-2020;
- колкава е ефикасноста во користењето ресурси, ефикасноста на активностите, резултатите и претпоставките.

Мониторинг процесот започна во јуни 2016 и траеше заклучно со декември 2016. Во овој период беа мониторирано вкупно 12 проекти. Селекцијата на проектите што беа предмет на мониторинг беше извршена од страна на мониторинг тимот, не претходеше консултативен процес со секторот за социјална заштита.

Врз основа на квалитативна компарација и процената на содржаноста на принципите и вредностите од Стратегијата за социјална заштита 2015-2020 во Акцискиот план за локална стратегија за социјална заштита 2015-2017, утврдена е значителна поврзаност меѓу општата визија и водечките принципи зацртани во Стратегијата. Во 80% од предвидените активности во Акцискиот план се следат принципите и вредностите пропишани во Стратегијата. Акцискиот план е направен врз база на Стратегијата и зацртаните приоритети и мерки за социјална

заштита до 2020 година и планираните активности се распоредени по категории на стратешките приоритети.

Утврден е висок степен на реализација на планираните активности. Огромен придонес за ефективноста и ефикасноста при самата реализација на активностите, несомнено, има Центарот на заедницата, кој со своите професионални капацитети излегува во пресрет на недоволната екипираност на општинската администрација. Од теренските посети и мониторинг добивме впечаток дека вработените во Центарот на заедницата се главната алка во процесот на имплементација на проектите и имаат поголемо познавање на правилата, процедурите и принципите на општината отколку вработените во секторските одделенија.

Евалуацијата на работата на вработените во секторот за социјална заштита, како и вкупната општинска администрација, покажа висок степен на кооперативност, но, сепак, мора да се нотира дека сè уште постои одреден степен на ригидност и нефлексибилност при работа со надворешни соработници, општопознат за јавната

администрација. Ова, пред сè, се должи на недоволната проактивност и летаргичност на вработените во однос на работните ангажмани.

Анализите покажаа висок степен на транспарентност кон граѓаните на општината. Од поединечните извештаи од мониторинг се гледа дека на скала од 1 до 5, транспарентноста најчесто е оценета со 4, што укажува на фактот дека граѓаните многу добро се информирани за активностите на општината.

Детектирано е и отстапување од планираните активности. Главна причина за нивна нереализација е проблемот при воспоставување на соработката со јавните институции поради политички причини.

Генерална оценка е дека општината се движи во добра насока, ги следи процедурите за работа, во добар дел ги имплементира зацртаните проекти и добро менаџира во непредвидливи ситуации (временски непогоди и други непланирани ситуации).

1. ВОВЕД

Социјалната заштита е дејност од јавен интерес што е од особено значење за граѓаните на Република Македонија, затоа што со неа се дефинира системот на политики, мерки и активности со кои треба да се спречат и да се надминат основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот во текот на животот, да се намалат сиромаштијата и социјалната исклученост во земјава и да се засилат капацитетите на граѓанинот за сопствена заштита. Овој систем се остварува преку стручна работа во установите за социјална заштита, спроведување развојни програми, стручно усовршување на работниците, следење на појавите и планирање на работата, водење евиденција, спроведување надзор, како и истражувачка работа во оваа област. Покрај мерките за социјална заштита на граѓаните, грижата на државата за спречување настанување на социјален ризик се остварува и преку преземање мерки во даночната политика, вработувањето, политиката за стипендирање, домувањето, заштитата на семејството, здравството, воспитанието и образованието и во други подрачја. Носители на социјалната заштита во Република Македонија се централната власт, преку Министерството за труд и социјална политика, и единиците на локалната

самоуправа. И покрај тоа што социјалната заштита како надлежност е децентра лизирана уште со Законот за локалната самоуправа во 2002 година („Службен весник на РМ“ бр. 5/02, 2002), а потоа и со Законот за социјална заштита од 2009 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/09, 2009), само мал број општини во Република Македонија собраа храброст сериозно да ѝ се посветат на ова клучна дејност.

Самата децентрализација имаше за цел да ги поттикне општинските власти да размислуваат и да дејствуваат локално, да им се даде поголемо чувство на припадност на граѓаните, да се зголемат можностите за граѓанско учество во креирањето на локалните политики, подобро да се детектираат проблемите, да се изврши нивна хиерархизација на приоритети и да се забрза процесот на нивно решавање. Во рамките на своите надлежности, градоначалникот и општинската администрација имаат голем простор да ја покажат и да ја докажат својата иновативност, да излезат во пресрет на барањата на граѓаните, да покажат умешност при менаџирање на ресурсите.

Општина Центар започна процес на стратешко планирање во областа на социјалната заштита со кој се иден-

тификуваа сегашните и идните потреби на заедницата и врз основа на тоа се дефинираа визијата, вредностите, целите и стратегиите преку кои ќе се задоволат потребите на заедницата. Резултат на тој комплексен процес е Стратегијата за социјална заштита граѓаните на Општина Центар, која го опфаќа периодот 2015-2020 година. Стратегијата содржи дефинирана визија за развојот на социјалната заштита во Општина Центар, како и водечките принципи за нејзина имплементација и стратешките приоритети и мерки за постигнување на зацртаната визија.

Оцена за работата на општината даваат граѓаните, но не само врз основа на донесување на гореспоменатите документи. Стратегијата и Акцискиот план би биле само обично парче хартија доколку не подлежат на мониторинг и евалуација и врз основа на тоа да се направи валидација. Мониторингот треба да се спроведува кон-

тинуирано како од граѓаните така и од другите засегнати страни. Преку овој процес се докажува поврзаноста на општата визија и водечките принципи на Стратегијата, преку него се мери степенот на реализација и имплементација на Акцискиот план, се евалуираат работата и транспарентноста на вработените и се зголемува вкупната отчетност кон граѓаните. Мониторингот овозможува зголемување на задоволството на граѓаните, испорака на квалитетни и навремени услуги, развивање на рамноправното партнерство со граѓанскиот сектор за целосно имплементирање на стратегијата. Информациите и податоците произлезени од овие процеси претставуваат клучни насоки и докази во стратешкото планирање за тоа кои политики се најприфатливи и најефикасни, што, пак, овозможува подобрување во процесот на креирање јавни политики.

2. СОЦИОЕКОНОМСКИТЕ И ДЕМОГРАФСКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОПШТИНА ЦЕНТАР

Демографските податоци укажуваат на зголемување на бројот на населението во општината. Во социјалната карта на општината се презентираат повеќе процени на населението, според кои вкупниот број во 2014 година во општина Центар се движел меѓу 47.392 и 61.664 жители. Според возрастната структура, доминираат лица на возраст од 31 до 60 години (42,7%), по кои следуваат лица на возраст од 0 до 18 години (27,7%), потоа повозрасни лица над 60 години (15,3%) и лица на возраст од 19 до 30 години (14,1%). Според стапката на природен прираст во 2014 година, општината е четврта, од вкупно десет во градот, по староста на своето население. Се забележува континуиран тренд на зголемување на природниот прираст на населението во Општина Центар во последните пет години. Најголем број деца во општината се родени во брачна заедница (91%), додека другите се родени надвор од брак. Според етничка припадност, доминираат живородени деца од македонската етничка заедница (62%), потоа се децата од албанската етничка

заедница (27%), по кои следуваат живородени деца од ромската етничка заедница (4,3%)¹.

Според податоците од последниот попис, во 2002 година вкупниот број на сите видови живеалишта во општина Центар изнесувал 18.848. Во нив живееле вкупно 45.276 жители, поделени во 15.346 индивидуални домаќинства. Бројот на новоизградени станови во општината, во периодот од 2003 до 2014 година, се зголемил за 23,5% во споредба со 2002 година - во 2014 година во општина Центар вкупниот број на станови изнесувал 23.272.

Во Општина Центар има нагорен тренд на бројот на активни деловни субјекти, особено во однос на микропретпријатијата. Од аспект на сектори на дејност, доминираат деловни субјекти што работат со трговија на големо и на мало. Во однос на невработеноста, вкупниот број на регистрирани невработени од општина Центар во ноември 2015 година изнесувал 3.381 лице. Во оваа бројка влегуваат лицата што активно бараат работа

¹ Детални и пошироки информации за социоекономските и демографските карактеристики на Општина Центар види: Социјална карта на општина Центар, 2016, достапна на: <http://www.soros.org.mk/mk/Home/Publication?newsID=5078&catID=10&pageIndex=1>, како и <http://opstinacentar.gov.mk/>

(44,8%), како и другите невработени (55,1%). Врз основа на споредбите со другите општини во градот, може да се утврди дека во општина Центар (заклучно со ноември 2015 година) живеат вкупно 7,3% од вкупниот број на регистрирани невработени во град Скопје. Во профилот на лица што се регистрирани како невработени во АВРМ, со место на живеење во општина Центар, доминираат: а) според возраста – лица повозрасни од 60 и повеќе години; б) според полот – нема значителни разлики меѓу обемот на невработени мажи и жени; в) според образовните квалификации – високообразовани лица; г) според должината на чекање вработување – краткорочно невработени; и д) според националноста – Македонци.

Состојбите со вклученоста во основното образование во Општина Центар во изминатите пет години покажуваат нагорен тренд. Вклученоста во основното образование меѓу девојчињата и момчињата во Општина Центар не упатува на значителни разлики. Соодносот ученик – наставник е 13:1., иако не е рамномерен во сите основни училишта.

Заклучно со август 2015 година, во општината имало вкупно 15.269 пензионери. Според видот на пензиите, најголем број се корисници на старосна пензија (66,4%), по кои следуваат корисници на семејна (19%) и корисници на инвалидска пензија (9,3%).

3. СТРАТЕГИСКИТЕ ПРИОРИТЕТИ И ПРИНЦИПИ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА НА ОПШТИНА ЦЕНТАР

Општината Центар, како сериозен јавен субјект, реши социјалната заштита да ја вброи меѓу стратешки приоритетните области на кои ќе им посвети сериозно внимание во периодот 2015-2020 година. Резултат на таа зајаложба е овој документ, наречен „Стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар“². Тој се однесува на градењето визија, утврдувањето на приоритетите и мерките за заштита на локалното население од социјалните ризици, преку испорака на општински услуги во општинските институции, и тоа по пат на воспоставување партнерства со другите фактори од јавниот, приватниот и од граѓанскиот сектор. Целата стратегија е обликувана на тој начин што во себе обединува четири различни погледи и почетни позиции, заедно со сите врски и корелации меѓу нив, поврзувајќи се со визијата на општината. Тоа се перспективите: задоволни граѓани (што очекуваат граѓаните од општината), обезбедување услуги (кои внатрешни процеси треба да бидат воведени), развој на капацитетите (едукација на вработените и

организациски раст) и управување со буџетот (како да се финансираат активностите). Стратегијата е придружена со Акциски план (предмет на овој мониторинг извештај), кој ќе ги разработи конкретните активности и ќе придонесе во насока на исполнување на утврдените мерки и иницијативи за реализирање на визијата на општината. Во овој контекст, утврдента визија на Општина Центар за развој на социјалната заштита до 2020 година гласи: СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА ВО ОПШТИНА ЦЕНТАР СЕ ТЕМЕЛИ НА НАВРЕМЕНА, ПРАВЕДНА, ЕФЕКТИВНА И ТРАНСПАРЕНТНА ИСПОРАКА НА ОПШТИНСКИТЕ СОЦИЈАЛНИ УСЛУГИ, КОЈА ПРИДОНЕСУВА ЗА СОЦИЈАЛНА ЕДНАКВОСТ МЕЃУ ГРАЃАНИТЕ НА ОПШТИНАТА. Оваа визија подразбира заштита на ранливите групи граѓани преку воведување услуги за задоволување на нивните потреби и преку воспоставување локален социјален дијалог заради партиципативност и транспарентност во испораката на услугите. Задоволувањето на овие потреби на граѓаните ќе се врши преку навремена и транспарентна испорака на

² Пошироко за структурата/активностите на стратегијата, визијата, принципите и детален преглед на стратешките приоритети види Стратегија за социјална заштита на Општина Центар 2015- 2020, достапна на: <http://foom.mk/mk/Home/Publication?newSID=4980&catID=10&pageIndex=1>

услугите, засилување на поврзаноста на Одделението за здравствена, социјална и заштита на децата во рамките на самиот сектор, со другите релевантни сектори и со советот на општината, но и преку успешно координирање на општината и општинските органи со сите надворешни засегнати страни.

При реализирање на стратешките приоритети и мерки за остварување на визијата на Општина Центар за соработка во областа на социјалната заштита во периодот 2015-2020, ќе бидат почитувани следниве утврдени принципи и вредности:

- **Транспарентност** - Општина Центар ќе промовира повисоко ниво на јавност на информациите со кои располага, услугите што се нудат, процедурите според кои се извршуваат и критериумите според кои се даваат.
- **Отчетност** - органите на општината ќе ги информираат граѓаните и ќе им објаснуваат што успеале или не успеале да направат во областа на социјалната заштита со јавните ресурси што им биле на располагање.
- **Еднаквост** - при имплементирањето на Стратегијата, Општина Центар ќе има еднаков однос

кон сите граѓани, без разлика на нивната етничка, верска, полова, возрастна или друга социјална припадност

- **Соработка** - при имплементацијата на стратешките приоритети, ќе се градат партнерства и ќе се користат капацитетите на другите јавни институции и организации од граѓанскиот и од деловниот сектор.
- **Етичност** - при исполнувањето на целите, ќе се тргнува од принципите предвидени од Етичкиот кодекс на државните службеници на РМ.
- **Професионалност** - активностите ќе се спроведат работејќи објективно и следејќи ги пропишаните процедури.
- **Иновативност** - постојано ќе се бараат спонтани и системски постапки за воведување нови начини за подобро извршување на работите.
- **Законитост** - при извршувањето на сите активности предвидени од Стратегијата, ќе бидат почитувани законите на Република Македонија.

Цели на Акцискиот план за локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за периодот 2015-2017 година

Главната цел на овој Акциски план е да развие клучни активности што треба да се спроведат за да се обезбеди успешна имплементација на Стратегијата. Стратегија и Акцискиот план се основните алатки што ја водат Општина Центар низ процесите на социјалната заштита на нејзините граѓани и постигнување на визијата, која гласи: „Социјалната заштита во Општина Центар се темели на навремена, праведна, ефективна и транспарентна испорака на општинските социјални услуги, која придонесува за социјална еднаквост меѓу граѓаните на општината“. Акцискиот план ги дефинира активностите за развој на социјалната заштита што треба да се преземат во периодот на спроведувањето на Стратегијата, т.е. од 2015 до 2017 година³. Спроведувањето на Стратегијата во овој период се заснова врз критериумите на приоритетна потреба и реалистичност во однос на пристапот до финансиски средства за реализација на активностите согласно со предвидениот буџет на општината и другите извори на финансирање.

Притоа, дел од дефинираните активности се започнати и завршени во предвидената временска рамка, додека дел од нив ќе започнат во овој период, но нивната целосна реализација ќе биде завршена во периодот предвиден за спроведување на Стратегијата (2020). За таа цел, кон крајот на 2017 година ќе се изготви акциски план за периодот 2018-2020 година.

Спроведувањето на Акцискиот план на годишно ниво се одвива преку годишните програми на Секторот за социјална заштита на Општина Центар. Во овие програми, активностите предложени во Акцискиот план се дополнително разработени во проекти што јасно ги дефинираат проектните цели и очекуваните резултати, индикаторите, потребните трошоци и субјектите одговорни за нивната реализација. Процесот на акциското планирање е изведено во соработка со заинтересираниите страни – учесници на планирачките сесии (работилници) – и низ процес на јавни расправи и консултации со надлежните структури во Општина Центар.

³ Пошироко за структурата, целите, активностите на деталните чекори на усвоениот акцискиот план види: Акцискиот план за локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за периодот 2015-2017 година.

4. МЕТОДОЛОГИЈА НА МОНИТОРИНГ ПРОЦЕСОТ

Систем за прибирање информации

Воспоставувањето систем за прибирање информации е неопходен елемент за успешно спроведување мониторинг, бидејќи овозможува навремено, организирано и унифицирано прибирање информации. Системот претставува алатка со која ќе се дефинира кој треба да се вклучи во креирањето на систем за мониторинг и за евалуација и на кој начин.

4.1. Собирање и документирање информации

Откако го поставивме системот за прибирање информации и ги прибравме основните податоци, приставивме кон прибирање на информациите потребни за мониторинг и за евалуација. За тоа постојат мноштво методи. Затоа што секој од нив има свои специфики,

Во нашиот случај најпрвин го дефиниравме бројот на учесници во мониторинг процесот (тимот), делегиравме поединечни обврски и активности и креиравме временска рамка за определени активности што би послужила како насока за понатамошна реализација.

позитивни и негативни страни, а тимот што го спроведува проектот треба да одлучи кои методи ќе ги примени, решивме да направиме комбинација од повеќе методи, за да бидат наодите порелевантни, а со тоа и резултатите ќе бидат повалидни и применливи.

4.1.1. Преглед на документацијата (анализа на стратегии, акциски планови, програми)

Целта на овој метод е преку преглед на документацијата во писмена и во електронска форма да се добијат значајни информации за понатамошна анализа. Често пати во недостиг од дефинирани индикатори, валидната документација во вид на стратегија, акциски план, програма и сл. може да претставуваат солидна основа за процесот на мониторинг и евалуација.

Во нашиот случај главна документација што претставува база за нашите понатамошни активности се неколку клучни документи на Општина Центар:

- Стратегија за социјална заштита на граѓаните на општина Центар 2015-2020;
- Акциски план за локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на општина Центар за периодот 2015-2017;
- Социјалната карта на Општина Центар;
- Програма за здравствена, социјална и заштита на деца на Општина Центар – Скопје, за 2016 година;
- Прирачник за услугите и процедурите на Општина Центар.

Врз основа на горенаведените документи и публикации, беше направена компаративна анализа за конзистентноста на ставовите, принципите и вредностите што ги прокламира општината. Анализата покажа дека тие се синхронизирани и конзистентни и нема значајни отстапувања.

Документацијата ја добивме од Центарот на заедницата.

4.1.2 Директно набљудување

Со употреба на овој метод, преку набљудување, се добиваат корисни и навремени информации. Од перспективата на мониторингот и на евалуацијата, овој метод е особено важен за дополнување на собраните податоци, може да се употреби за да се разбере контекстот во кој се собрани, а може да помогне и во објаснувањето на резултатите. За да биде овој метод успешен, најнапред е потребно да се утврдат концептуалната рамка и насоките во однос на тоа што треба да се набљудува. Секако, потребно е да се избере набљудувач или група набљудувачи.

Ние се одлучивме за набљудување на :

- официјалната веб-страница и страницата на Фејсбук на Општина Центар <http://opstinacentar.gov.mk/> (дали се прегледни и редовно ажурирани, коментари од задоволни и незадоволни граѓани);
- официјалната веб-страница и страницата на Фејсбук на Центарот на заедницата <http://cccentar.mk/> (дали се прегледни и редовно ажурирани);
- страницата на Фејсбук на градоначалникот Андреј Жерновски (неговиот однос кон граѓаните, коментари и прашања од граѓани, промовирање активности);
- форумите на општината (содржина, организираност, посетеност и ефективност);
- отворениот ден за граѓански организации.

4.1.3. Прашалници и неформални разговори со граѓани

Целта на овој метод е добивање податоци од голем број луѓе, на структуриран начин, според одредени прашања што овозможуваат статистичка анализа. Од перспективата на мониторингот и на евалуацијата,

прашалниците и анкетите формираат основа за многу студии, бидејќи овозможуваат фокусирано собирање податоци за специфични изведби, преку прашања или индикатори од примерокот.

Нашиот тим изготви прашалник за сите мониторираните проекти. Прашалниците беа доставени до вработените во секторот за социјална заштита и до вработените во Центарот на заедницата. Информациите што ги добивме беа од круцијална важност за процесот на анализа.

4.1.4. Полуструктурирано интервју

Овој метод се употребува за да се соберат информации од прва рака од индивидуа или, пак, од мала група, преку серија прашања водечки за разговорот, но и преку оставање доволно простор за нови прашања, кои можат да произлезат како резултат на дискусијата. Од перспективата на мониторингот и на евалуацијата, полуструктурираните интервјуа се клучни за длабинско разбирање на квалитативните проблеми. Со тоа што се отворени (но со одредени насоки зададени однапред), интервјуата се корисни за процена на непланирано влијание (позитивно или негативно), на мислења за релевантноста и за квалитетот на политиките.

Вакви интервјуа беа спроведени со:

- вработените во Центарот на заедницата;
- секретарот на општината, г. Дончо Герасимовски;
- раководителот на секторот за јавни дејности, г. Ратко Савовски;
- вработени во секторот за социјална заштита.

4.1.5. Фокусни групи

Преку фокус-групи се собираат информации на групна дискусија, за да се разјаснат одредени детали или за да се добијат мислења за одредено прашање од мала група избрани луѓе што имаат различни или заеднички гледишта. Фокусните групи се добри за да се изврши оценка на политиките, за да се процени квалитетот на политиките или, пак, за да се идентификуваат областите каде што е постигнат напредок.

Неколките форуми што ги организира општина Центар беа погоден начин на едно место да се најдат клучните фокус-групи и директно да се слушнат нивните потреби, идеи и иницијативи. Организаторите на форумот предвиделе посебни маси за различни интересни групи граѓани. Имаше застапеност од сите секторски одделенија. Нормално, нашето внимание беше свртено кон групата за социјална заштита, нивните проекти и иницијативи, како и кон гласањето за хиерархија на приоритетите на проекти за добивање финансиска поддршка.

5. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ И КЛУЧНИТЕ НАОДИ

Согласно со достапната документација за анализа што ни е доставена во продолжение (иако претходно беше елаборирано со цел појасно презентирање на це-

лината), кратко ќе се осврнеме на основните постулати на општината, како и на меѓусебната поврзаност на документите и нивната конзистентност.

5.1. Главни документи и нивна меѓусебна поврзаност (Визија, Стратегија, Акциски план)

Визијата претставува преглед на совршена ситуација што со текот на времето може да се постигне во „идеален“ свет, формулацијата за визијата треба да ја дефинира намената или пошироката цел. Визијата на една општина во кој било сегмент е многу важна. Таа претставува поглед во иднина, каде сака да биде позиционирана и кои ќе бидат нејзините приоритети. Визијата ја претставува насоката во која сака да се движи и да се развива.

Социјалната заштита во Општина Центар се темели на навремена, праведна, ефективна и транспарентна испорака на општинските социјални услуги, која придонесува за социјална еднаквост меѓу граѓаните на општината.

Формулацијата на визијата на Општина Центар е јасна и концизна, личи на дефиниција на мисија затоа што мисијата е таа што ги опишува секојдневните процеси и што се неопходни на постигнување на визијата. Добро е тоа што акцентот е ставен на социјалната еднаквост на граѓаните и тоа претставува основна водилка.

Со оглед на тоа што постигнувањето на социјалната еднаквост се поврзува со стратешките перспективи (обезбедување услуги, развој на капацитетите, управување со буџетот и задоволство на граѓаните), сметаме дека е направена добра корелација меѓу визијата и дефинирањето на перспективите. Приоритетите, исто така, се соодветно дефинирани и произлегуваат од перспективите.

Нашата генерална оценка е дека постои висок степен на поврзаност на документите и логичен редослед на активностите.

Општина Центар започна процес на стратешко планирање во областа на социјалната заштита, со кој се идентификуваа сегашните и идните потреби на заедницата и, врз основа на тоа, се дефинираа визијата, вредностите, целите и стратегиите преку кои ќе се задоволат потребите на заедницата. Резултат на тој комплексен процес е Стратегијата за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар, која го опфаќа периодот 2015-2020 година. Стратегијата содржи дефинирана визија за развојот на социјалната заштита во Општина Центар, како и водечките принципи за нејзина имплементација и стратеш-

ките приоритети и мерки за постигнување на зацртаната визија. Целата стратегија е обликувана на тој начин што во себе обединува четири различни погледи и почетни позиции, заедно со сите врски и корелации меѓу нив, поврзувајќи се со визијата на општината. Тоа се перспективите: задоволни граѓани (што очекуваат граѓаните од општината), обезбедување услуги (кои внатрешни процеси треба да бидат воведени), развој на капацитетите (едукација на вработените и организациски раст) и управување со буџетот (како да се финансираат активностите).

5.2. Анализа на Акцискиот план за социјална заштита на Општина Центар за периодот 2015-2017

Главна цел на АП е да се развијат клучни активности што треба да се спроведат за да се обезбеди успешна имплементација на Стратегијата. Стратегијата и АП треба да бидат основните алатки што ќе ја водат Општина Центар низ процесите на социјалната заштита на нејзините граѓани и постигнување на визијата. АП ги дефинира активностите за развој на социјалната заштита што треба да се преземат во периодот 2015-2017.

АП е проектиран врз основа на претпоставени капацитети и достапни финансиски средства, што значи дека некои од планираните активности е можно да не се реализираат во предвидениот период, но може да се префрлат во наредниот акциски план. Спроведувањето на АП на годишно ниво се одвива преку годишни програми на Секторот за социјална заштита. Во овие програми активностите предложени во АП ќе бидат дополнително разработени во проекти што јасно ќе ги дефинираат проектните цели и резултати.

Рамката на АП е изготвена по изготвувањето на Стратегијата во соработка со заинтересираните страни – учесници на планирачки сесии (работилници) и низ процес на јавни расправи и консултации со надлежните структури во Општина Центар. Ова покажува висок степен на транспарентност, како и можност за вклучување на граѓаните во консултативниот процес.

ПРИКАЗ БР. 1

Преглед на активности во АП според содржината



(Приказ бр. 1) Гореспоменатиот приказ ни ја доловува квалитативната слика на активностите содржани во Акцискиот план. Најголемиот број активности се поврзуваат со изготвување документи, што ни дава на знаење дека, очигледно, недостасувала писмена документација за уредување на процесот на менаџирање со општината. Изготвувањето документи секогаш претставува солидна база и дава јасни насоки за дејствување. Исто така, тоа претставува основа за мониторинг и евалуација, што е од клучно значење за контрола и транспарентност на општината. Процентуално значително присуство заземаат средбите и состаноците. Од една страна, тоа може да се протолкува како начин на секторска консолидација и интерно вмрежување, но, сепак, не може прецизно да се одреди дали во иднина би требало да се намалат ваквите активности. Доста активности се наменети на обуки за вработените, што е знак дека општината инвестира во своите вработени и користи ресурси за нивно професионално надградување, што е позитивно. Општината спроведува доста анализи што се добра основа за испитување на потребите на граѓаните и креирање активности во насока на нивно задоволување. Исто така, позитивен е фактот дека општината соработува со невладиниот сектор и спроведува активности и проекти во партнерство. Единствен проблем

е тоа што нема добра надворешна комуникација, т.е. комуникација со јавни институции и други општини.

Во продолжение следува визуелен приказ на стратешките перспективи и приоритетите што произлегуваат од нив. Секоја перспектива е анализирана од неколку аспекти и е претставена преку соодветен приказ со објаснување.

Од стратешката перспектива задоволни граѓани произлегуваат следниве приоритети:

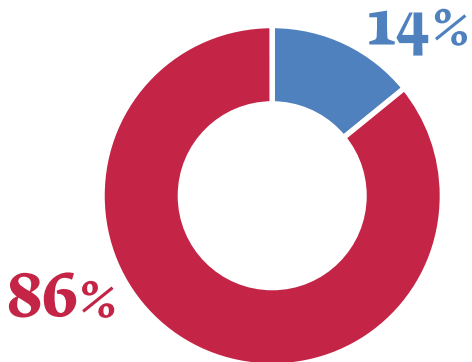
1. испорака на услуги ориентирани кон потребите на ранливите групи граѓани;
2. воспоставување локален социјален дијалог заради партиципативност и транспарентност во испораката на услугите.

Обезбедувањето на приоритетите од првата стратешката перспектива ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ во Акцискиот план е претставено преку пет мерки со вкупно 12 активности, од кои три се ТДО (треба дополнително да се одреди сума од буџетот), а за една активност не се потребни финансиски средства, со издвоен буџет од Општина Центар во износ од вкупно 410.000 денари.

Како надлежен орган за имплементација на сите активности од оваа перспектива, во најголем број активности е назначен Секторот за јавни дејности (Одделение за социјална заштита).

Во продолжение следува визуелен приказ на горенаведеното:



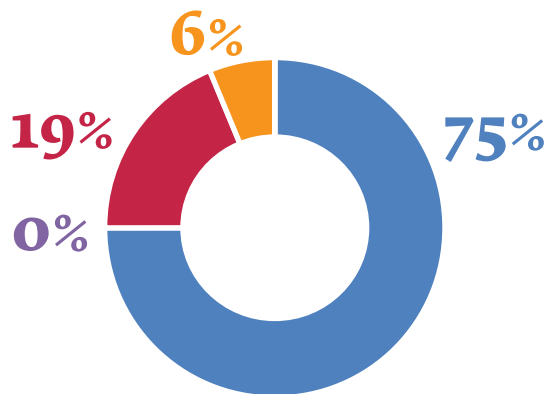
ПРИКАЗ БРОЈ. 1**Преглед на активности од
перспективата ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ**

- Активности за задоволување на перспективата ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ
- Вкупни активности во АП

(Приказ број.1) Од визуелната презентација може да се види дека од вкупните активности содржани во Акцискиот план, 14% се активности за постигнување на перспективата задоволни граѓани. Процентуалната застапеност не ни е веродостоен показател затоа што не е мерило; може да има многу активности што немаат значителен ефект, а може една активност да има поголема вредност од 10 активности заедно. Една од најбитните активности е изготвувањето социјалната карта на Општина Центар. Таа е резултат на неопходноста од согледување на актуелните демографски и социоекономски состојби во општината, со цел да се креираат локални политики и мерки што се засноваат и одговараат на обемот и потребите на жителите. Општина Центар може да служи како пример за другите општини да изготват ваква карта. Други побитни активности се анализата на потребите од социјални услуги врз основа на социјалната карта и креирање список на постојните социјални услуги. Ова е солидна основа за преглед на потребите, детектирање на недостатоците и работа на нивно подобрување. Битно е да се notiра дека е предвидено и креирање список за потенцијални нови социјални услуги, и сето тоа во соработка со НВО и граѓаните преку дискусии.

ПРИКАЗ БР. 2

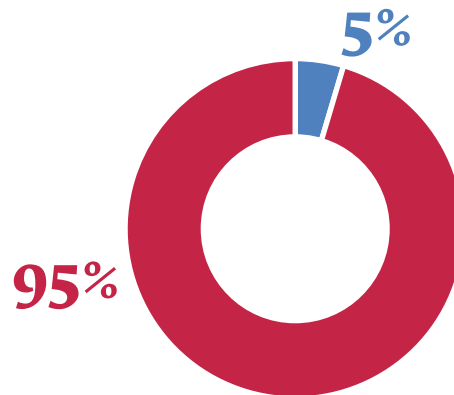
Преглед на активности според
изворот на финансирање



- Активности со издвоен буџет од ОЦ
- Не се потребни финансиски средства
- ТДО(дополнително ќе се одреди)
- Партнерско буџерирање

ПРИКАЗ БР. 3

Проценуално учество во
вкупните издвоени финансии



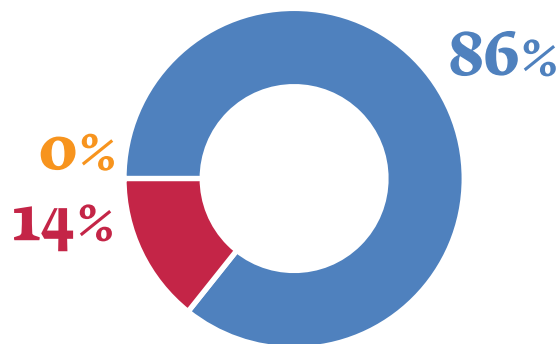
- Финансии за перпектива ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ
- Вкупни финансии

(Приказ бр. 2) Како што може да се забележи од приказот, оваа перспектива се обезбедува само со финансирање од буџетот на општината. ТДО значи дека сумата сè уште не е определена или дополнително ќе се одреди, но, сепак, станува збор за средства од буџетот на општината, а не надворешни. Во оваа перспектива има само една активност за која не се потребни финансиски средства, а тоа е Интерни консултации околу улогата и статусот на ова тело. (Приказ бр. 3) Оваа перспектива има најмали финансиски импликации за општинскиот буџет. Имено, само 5% од вкупниот буџет се распределени за неа. Доколку се погледне во содржината на активностите, станува разбирливо зошто нема издвоено поголем буџет. Освен социјалната карта, која како активност има речиси половина од буџетот за целата перспектива, другите активности, кои се, главно, јавни расправи, состаноци, консултации и анализи, немаат значаен буџет.

(Приказ бр. 3) Главно, одговорните за имплементација на активностите од перспективата задоволни граѓани се вработените во секторот за социјална заштита и Центарот на заедницата. Иако процентуалното учество на одделението за социјална заштита е далеку поголемо од она на Центарот на заедницата, сепак, нашевидување е дека активностите се реализирани токму од вработените на ЦЗ или со значителна помош од нивна страна.

ПРИКАЗ БР. 4

Преглед на активности според одговорен за имплементација



- Центарна заедницата заедно со одделение за социјална заштита
- Одделение за социјална заштита
- Преглед на активности според одговорен за имплементација

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИ

Од стратешката перспектива обезбедување услуги произлегуваат следниве приоритети:

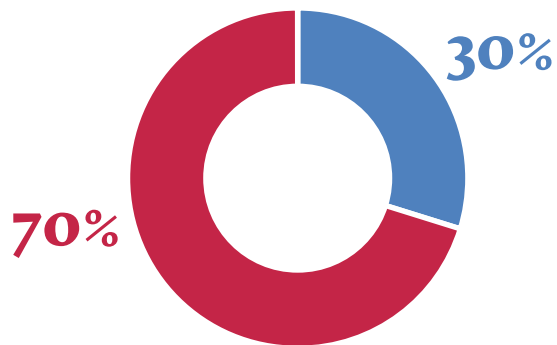
1. Засилување на поврзаноста на Одделението за здравствена, социјална и заштита на децата во рамките на самиот сектор со другите релевантни сектори и со Советот на Општината.
2. Успешно координирање на Општината и на општинските органи со сите надворешни засегнати страни.
3. Спроведување навремена и транспарентна испорака на услугите.

Обезбедувањето на приоритетите од втората стратешка перспектива ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИ во Акцискиот план е претставено преку девет мерки со вкупно 31 активности, од кои за 15 не е прецизиран буџет и се класифицирани како ТДО (дополнително треба да се одреди сума), а осум активности е предвидено да бидат партнерски финансирани со други општини, организации и здруженија. Активностите што имаат одредена финансиска импликација се со вкупно издвоен буџет од 6.477.000 денари.

Како надлежен за имплементација на активностите во најголемиот број активности (25) се јавува Секторот за јавни дејности (Одделението за социјална заштита), додека во четири активности имплементацијата е заедничка со Центарот на заедницата, а три активности се предвидени со други невладини организации.

ПРИКАЗ БР. 1

Преглед на активности од перспективата ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИ

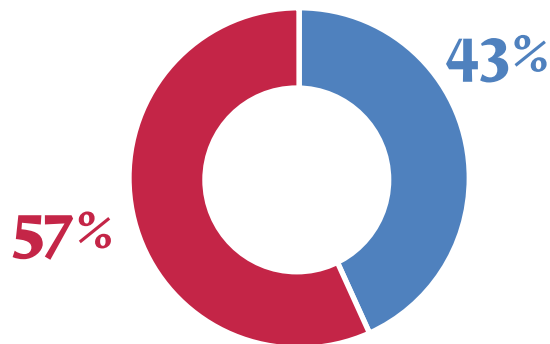


- Активности од перспективата ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИ
- Вкупни активности во АП

(Приказ бр. 1) Оваа перспектива е претставена преку многубројни активности и има значителен дел од вкупните активности во Акцискиот план. Општо земено, се работи за активности што имаат конструктивна моќ, поточно активности што би значеле патоказ за идни настани и поврзување на структурите во општината. Тука спаѓаат активности како нацрт-планови, анализи и тркалезни маси, но многу позначајни се активности-

ПРИКАЗ БР. 2

Проценуално учество во вкупните издвоени финансии



- Финансии за перспектива ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИ
- Вкупни финансии

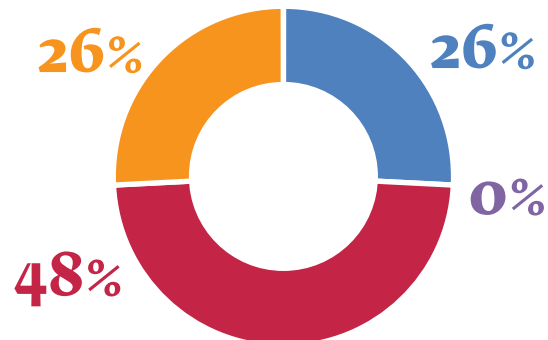
те за отворање воинституционални форми за социјална заштита. Во оваа перспектива, до крајот на 2017 година е предвидено отворање пензионерски клубови, отворање дневен центар за деца на улица, отворање мултимедијален центар за лица со попреченост и отворање социјално прептпријатие за жртви на семејно насилство што ќе нудат грижа за стари лица во домашни услови. Нашата оценка е дека општината има многу до-

бро разработена стратегија, која преку активностите на АП вклучува многу категории лица во социјален ризик.

(Приказ бр.2) Со оглед на значајните проекти што се планирани во оваа перспектива, оправдано е што таа зазема дури 43% од вкупниот буџет на АП. Сепак, се работи за активности што решаваат голем број општествени проблеми и засегаат голем број граѓани. Секогаш е оправдано кога средствата се користат за активности од корист на граѓаните.

ПРИКАЗ БР. 3

Преглед на активности според изворот на финансирање



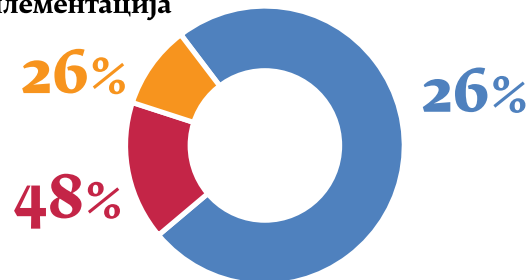
- Активности со издвоен буџет од ОЦ
- ТДО(дополнително ќе се одреди)
- Не се потребни финансиски средства
- Партнерско буџетирање

(Приказ бр. 3) Како што може да се забележи, во оваа перспектива има значителен процент (48%) на активности за кои не е прецизиран буџет. Сметаме дека тоа може сериозно да влијае на самата имплементација на активностите, а и на вкупната финансиска конструкција. Овие активности, сепак, ќе се финансираат од буџетот, па во насока на зголемување на транспарентноста би требало да се наведе колку средства се предвидени за

нив. Во оваа насока, доколку се погледне содржината на активностите, се гледа дека станува збор креирање планови, списоци, програми, средби, присуства на седници и слично, што, пак, ја оправдува скратеницата ТДО (треба да се одреди), затоа што тие би немале значителен финансиски удел. Дobar процент од активностите, 26%, на оваа перспектива е предвидено да се буџетираат партнерски. Станува збор за проектите за вонинституционална поддршка на лица во социјален ризик. Овие проекти се значајни, бараат дополнителна финансиска поддршка и е предвидено да се реализираат со помош од фондации, невладини организации што работат на соодветната тема и здруженија.

ПРИКАЗ БР. 4

Преглед на активности според одговорен за имплементација



- Одделение за социјална заштита
- Центарна заедницата заедно со одделение за социјална заштита
- Во партнерство со НВО, сојузи, здруженија

(Приказ бр. 4) Како и во претходната перспектива така и тука, најголемиот процент за одговорност при имплементација оди кај одделението за социјална заштита. И тука би напомнале дека според мониторингот на одделни проекти, можеме да кажеме дека сите активности во оваа перспектива се реализирани со помош на Центарот на заедницата, иако одговорноста е на одделението за социјална заштита. Дел од проектите што се во партнерство ја споделуваат одговорноста сразмерно со обврските на проектот.

РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ

Од стратешката перспектива развој на капацитетите произлегуваат следниве **приоритети**:

- PK1:** подигнување на знаењата и вештините на вработените во Одделението заради ефективно управување со процесите од социјалната заштита.
- PK2:** користење на знаењата и на капацитетите од локалните заедници.

Обезбедувањето на приоритетите од третата стратешка перспектива РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ во Акцискиот план е претставен преку шест мерки со вкупно 16 активности, од кои за осум не е прецизиран буџет и се класифицирани како ТДО (дополнително треба да се одреди сумата), а три активности е предвидено да бидат партнерски финансирани со други општини, организации и здруженија. Активностите што имаат одредена финансиска импликација се со вкупно издвоен буџет од издвоен буџет вкупно 450.000 денари.

ПРИКАЗ БР. 1

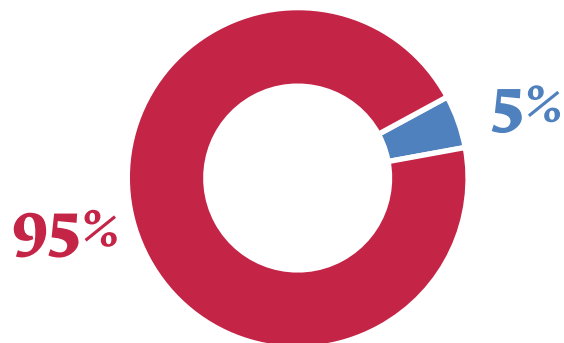
Преглед на активности од перспективата РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ



(Приказ бр. 1) Перспективата задоволни граѓани и перспективата развој на капацитетите во вкупните активности на Акцискиот план се со најмала процентуална застапеност. 18% од активностите се наменети за постигнување на перспективата развој на капацитетите. Финансиските средства издвоени за оваа перспектива

ПРИКАЗ БР. 2

Процентуално учество во вкупните издвоени финансии

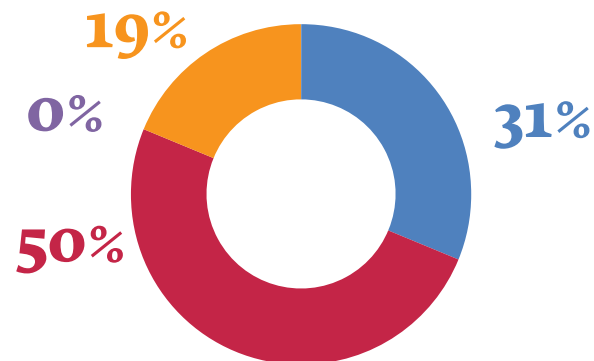


- Финансии за перспектива ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИ
- Вкупни финансии

(Приказ бр. 2) корелираат со обемот. Имено, само 5% од вкупниот буџет се одлева на овие активности, што ни дава на знаење дека се работи за активности што немаат значителни финансиски импликации.

ПРИКАЗ БР. 3

Преглед на активности според изворот на финансирање



- Активности со издвоен буџет од ОЦ
- ТДО (дополнително ќе се одреди)
- Не се потребни финансиски средства
- Партнерско буџетирање

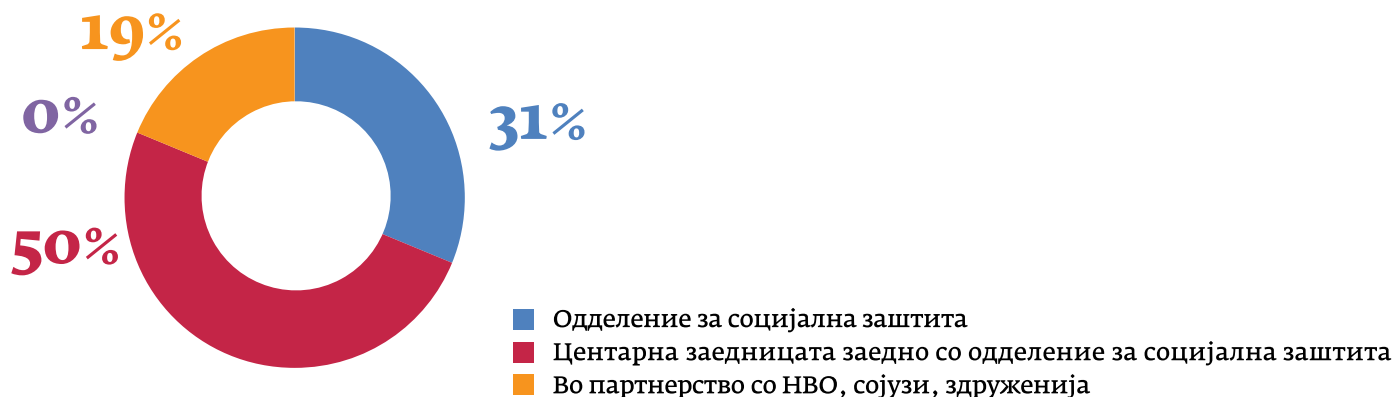
(Приказ бр. 3) Визуелниот приказ ни покажува дека и во оваа перспектива има голем процент на активности за кои не е одреден финансиски трошок. Исто како и во перспективата обезбедување услуги, и тука станува

збор за активности повеќе од интерен карактер, какви што се состаноци, средби, обуки за вработените, меѓусебно вмрежување, размена на информации, редовно ажурурање на официјалните страници, објавување податоци и соопштенија до граѓаните и сл. Овој карактер

на активности го објаснува дополнителното одредување финансии. И во оваа перспектива има заеднички активности со партнерско буџетирање. Како партнери се јавуваат ФООМ и други здруженија и НВО.

ПРИКАЗ БР. 4

Преглед на активности според одговорен за имплементација



(Приказ бр. 4) Во оваа перспектива најголем процент активности се во надлежност на Центарот на заедницата, а голем број активности се во соработка со невладиниот сектор.

УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ

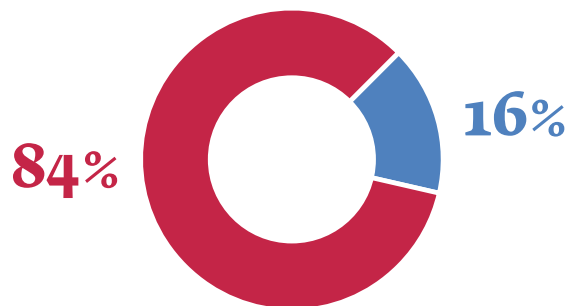
Од стратешката перспектива управување со буџетот произлегуваат следниве **приоритети**:

- УБ1:** Зголемување на обемот на вонбуџетските средства заради имплементирање зголемен обем активности.
- УБ2:** Континуирано висок степен на транспарентност и партиципативност при буџетирањето на средствата за социјална заштита.

Обезбедувањето на приоритетите од четвртата стратешка перспектива УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ во Акцискиот план е претставен преку три мерки со вкупно 14 активности, од кои за три не е прецизиран буџет и се класифицирани како ТДО (дополнително треба да се одреди сума), а две активности е предвидено да бидат партнерски финансирани со други општини, организации и здруженија. Активностите што имаат одредена финансиска импликација се со вкупно издвоен буџет од издвоен буџет вкупно 1.175.000 денари.

ПРИКАЗ БР. 1

Преглед на активности од перспективата УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ

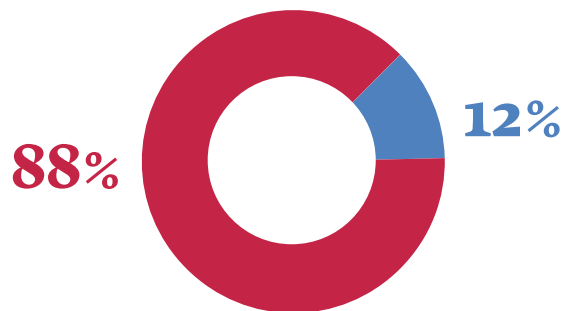


- Активности од перспективата УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ
- Вкупни активности во АП

(Приказ бр. 1) Како што може да се види од визуелниот приказ, нема многу активности. Но во оваа перспектива спаѓаат форумите што традиционално почна да ги организира Општина Центар за да се зголемаат отчетноста и транспарентноста кон граѓаните. (Приказ бр. 2) 12% од буџетот се наменети за овие активности. Најмногу средства (750.000 ден) се издвоени за креирање фонд за кофинансирање.

ПРИКАЗ БР. 2

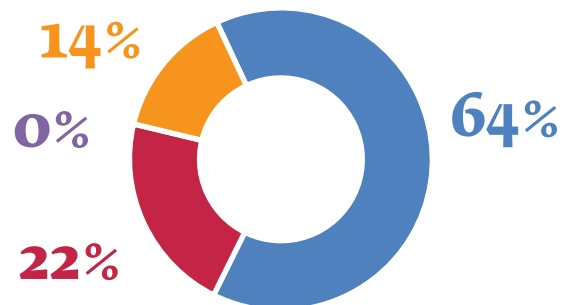
Процентуално учество во вкупните издвоени финансии



- Финансии за перпсектива УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ
- Вкупни финансии

ПРИКАЗ БР. 3

Преглед на активности според изворот на финансирање

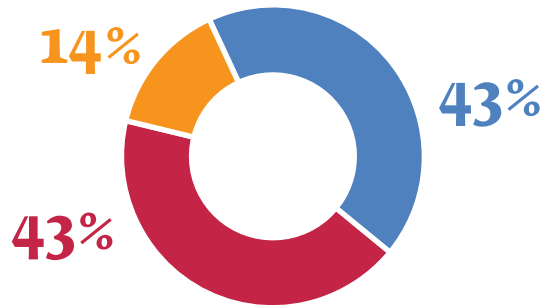


- Активности со издвоен буџет од ОЦ
- ТДО (дополнително ќе се одреди)
- Не се потребни финансиски средства
- Партнерско буџетирање

(Приказ бр. 3) Како и во претходните перпсективи, и тука главен извор на финансирање е буџетот на ОЦ. Има два проекти што се со партнерско буџетирање. Едниот е обука на вработените од Одделението за социјална заштита, а другиот е потпишување договори за ЈПП, заедничко аплицирање. Нема активности за кои не се потребни финансиски средства, а за остатокот е предвидено дополнително определување.

ПРИКАЗ БР. 4

Преглед на активности според
одговорен за имплементација



- Одделение за социјална заштита
- Центарна заедницата заедно со одделение за СЦ ОО ЛЕР
- Во партнерство експерти

(Приказ бр. 4) Во оваа перспектива половина од активностите се под надлежност на Центарот на заедницата, а остатокот е на Одделението за социјална заштита. Секако, тука се вклучуваат и експерти зависно од потребата на активността.

5.3. Мониторинг на индивидуални проекти

Здружението Хуманост, покрај анализата на Стратегијата и Акцискиот план и нивните активности, спроведе мониторингот и на одделни проекти. Импјќи го предвид ограниченото време да се мониторираат сите активности од Акцискиот план, а со цел да добиеме подлабка престава како тече процесот на имплементирање на клучните проекти од посебен јавен интерес, ние избравме 10 проекти што беа блиско мониторираани. Ова ни овозможи да добиеме значајни информации за природата, динамиката, предизвиците и пречките што се појавуваат во процесот на имплементација на Акцискиот план. Деталите за мониторинг процесот на секој проект може да се најдат во делот Анекси.

Со цел систематизирано да ги презентираме клучните наоди од мониторингот, во продолжение следува сумарен табеларен приказ за сите десет проекти со осврт на најбитните делови. Мониторингот беше извршен од страна на тимот на Хуманост и, главно, се реализираше преку средби, состаноци и интервјуа за собирање на што повеќе податоци во насока на успешна евалуација. Во целиот процес голема поддршка добивме од вработените во Центарот на заедницата, кои ни стоеја на располагање во секој момент за секое прашање.

Во прилог на табелата ќе додадеме визуелен приказ за степенот на реализација и нивото на транспарентност со забелешки.

Табеларен приказ. 1

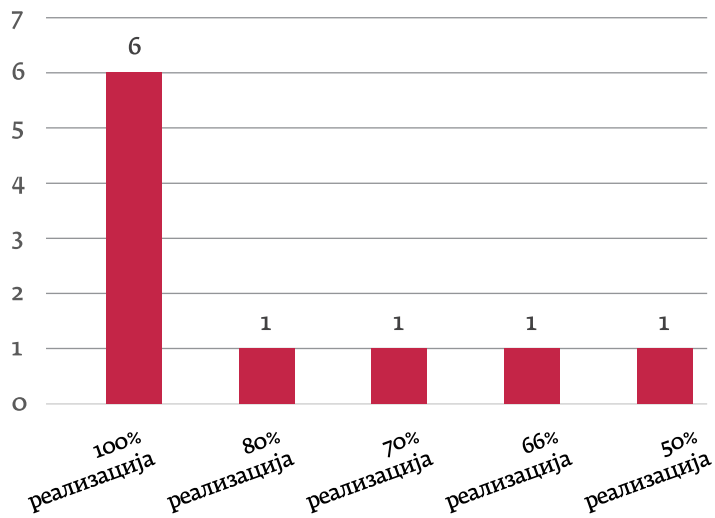
Проект што се мониторира	Активност	Отстапки во периодот на реализација	Отстапки во планирани финансии	Степен на реализација	Ниво на транспарентност (1-5)	Ниво на кооперативност
Процена на потребите за воспоставување нови општински институции во надлежноста	Отворање Сервис за стари лица	нема	нема	70%	5	ВИСОКО
Процена на потребите за воспоставување нови општински институции во надлежноста	Отворање пензионерски клубови	нема	нема	100%	5	ВИСОКО
Користење на ИКТ за испорака на услугите	Директно и редовно ажурирање на општинската веб-страни со новини од областа на социјалната заштита од страна на одгоорни лица	нема	нема	100%	5	ВИСОКО

Проект што се мониторира	Активност	Отстапки во периодот на реализација	Отстапки во планирани финансии	Степен на реализација	Ниво на транспарентност (1-5)	Ниво на кооперативност
Ангажирање здруженија на граѓани, универзитети и деловни субјекти во процесот на дефинирање на услугите и при имплементација на протоколот за партнерства	Воспоставена соработка за реализација на активности од областа на здравствената, социјалната и детската заштита со следниве здруженија	нема	нема	100%	5	ВИСОКО
Обезбедување детални и веродостојни статистички показатели на ниво на општината	Објавување на статистичките податоци од социјалната карта	Доцнење на печатењето и промоцијата на Социјалната карта	нема	50% (не е реализирана активността обезбедување протек на информации меѓу ОЦ и Завод за статистика)	4	ВИСОКО
Редовна и систематизирана обука за вработените во секторот и локалните институции (детски градинки)	Ангажирање на соодветни експерти и НВОа. Креирање план за обуки. Имплементација на планот	нема	нема	80% (не е реализирана активността Анализа на потребите за обука.	4	ВИСОКО

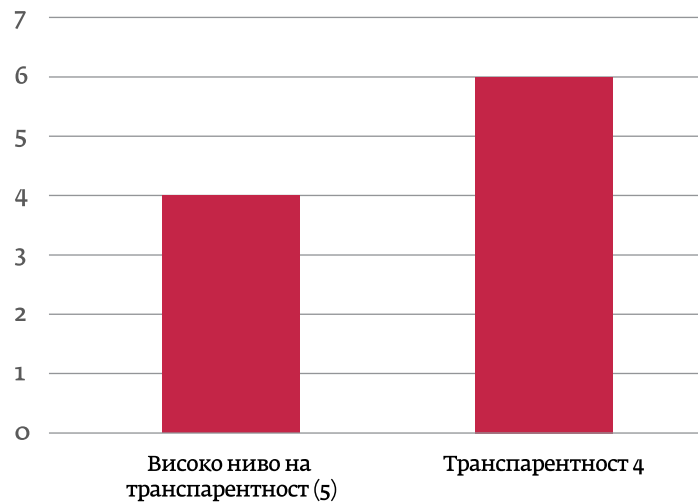
Проект што се мониторира	Активност	Отстапки во периодот на реализација	Отстапки во планирани финансии	Степен на реализација	Ниво на транспарентност (1-5)	Ниво на кооперативност
Познавање на загрозените групи и нивните потреби	Изготвување социјална карта	Ненавремени податоци од релевантните институции; доцнење на печатењето на социјалната карта		100%	4	ВИСОКО
Дизајнирање проектни идеи за привлекување на финансии	Обука за пишување апликации, проектен менаџмент и раководење со проектен циклус за одделението за социјална заштита; изготвување база на податоци за проектни идеи; редовно следење повици и одржување работни ▶	нема		100%	4	ВИСОКО

Проект што се мониторира	Активност	Отстапки во периодот на реализација	Отстапки во планирани финансии	Степен на реализација	Ниво на транспарентност (1-5)	Ниво на кооперативност
	состаноци со фондации и амбасади; аплицирање на повици за проекти					
Дефинирање јасни процедури за добивање на услугите	Дефинирање и изготвување предлог процедура за добивање на секоја постоечка услуга поединечно; изготвување критериуми за добивање социјални услуги	има		66%	4	ВИСОКО
Тркалезни маси со сите групи партнери и фактори при планирањето на програмата за социјална заштита	Средби за изготвување на нацрт-програмата - Јавна дебата за нацрт-програмата	Ангажираност на вработените		100%	4	ВИСОКО

Приказ на степенот на реализација на проектите



Ниво на транспарентност



6. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Генералниот заклучок од направениот мониторинг и анализа на стратешките документи е дека Општина Центар се движи во позитивната насока, која е определена од стратешките документи (предмет на мониторинг). Се разбира, постојат определни пречки, предизвици и дилеми, меѓутоа промените што се направени имплицираат позитивен тренд на реформи.

- Акцискиот план на Општина Центар е изготвен врз база на Стратегијата; зацртаните приоритети и мерки за социјална заштита се во согласност со визијата и целите на општината. Планираните активности имаат логичен редослед и се распоредени по категории на стратешки приоритети.
- Во 80% од предвидените активности во Акцискиот план се следат принципите и вредностите пропишани во Стратегијата:
 - принципот на **соработка со други јавни институции** има мала процентуална застапеност (причина: политички опструкции);
 - принципот на **иновативност**, исто така, не се следи во целост (причина: кадровска неекипираност).
- Степенот на реализација на индивидуалните мониторираните проекти е 88, 8% (треба да имаме предвид дека процентот се однесува само на селектираните проекти од Акцискиот план), што означува висока стапка на реализација. Проектите, главно, се реализираат во планираниот период; има отстапки најчесто од технички или од политички карактер. Организациско-техничките отстапувања се решаваат релативно брзо (неколкумесечен застој), меѓутоа политичката неусогласеност со јавните институции често е причина за воопшто да не дојде до имплементација на определени планирани проекти.
- Нивото на транспарентност на општината ја оценуваме со 4 на скалата од 1-5. Високата транспарентност се должи на брзото и навремено добивање информации од општинските служби. Целата документација што беше побарана за време на мониторинг процесот ни беше доставена без проблеми. Прашалниците што ги испративме, исто така, беа пополнети навремено. Единствената забелешка што ја имаме е недостигот од финансиски податоци за определени проекти што не

успеавме да ги добиеме. Во делот Анекси ги има сите извештаи од индивидуалните мониторинзи на проектите и може да се забележи дека во некои недостасуваат финансиски податоци.

- Степенот на кооперативност е висок. Вработените во Одделението за социјална заштита излегоа во пресрет на нашите барања. Лесно договоривме состаноци со надлежните лица. Тука би нотирале дека во рекордно брзо време добивавме одговори на и-мејл, што за нас претставуваше позитивно изненадување.
- Најголемата поддршка ја добивме од Центарот на заедницата на Општина Центар. Сметаме дека нивниот ангажман таму е од особено значење за целокупното функционирање на административниот систем. Се чувствува нивната лидерска и мотивациска улога, која сè уште ја нема кај општинската администрација. Наш генерален заклучок е дека без нивната помош голем дел од проектите немаше да бидат имплементирани.
- Од голема важност е тоа што Општината развива различни проекти за вониституционална заштита на определени социјални категории. Во Акцискиот план има проект за дневни центри за

лица со посебни потреби, пензионерски клубови, сервиси за нега на стари лица во домашни услови, помош на жени жртви на семејно насилство, проекти за едукација на трудници и сл. Ова покажува дека општината има широк спектар на активности во кои се инкорпорираат речиси сите социјални моменти.

- Позитивен пример се и општинските форуми што ги организира Општина Центар во соработка со Центарот на заедницата, на кои граѓаните и граѓанските организации на транспарентен начин можат да го дадат своето мислење, да презентираат идеја, проект или иницијатива и да побараат да биде финансирана од општината. На овој начин се врши хиерархија на приоритетите на проекти што ќе бидат буџетирани. Финансиските форуми, исто така, овозможуваат да се следат финансиските текови на општината и да се контролира сработеното или ветеното. Но тука би додале дека иако форумите се јавни и повиците за присуство на нив се објавуваат и електронски и во печатена форма, сепак, граѓаните не се многу заинтересирани да присуствуваат на нив.

7. ПРЕПОРАКИ

- Да се продолжи со следење на Стратегијата и на Акцискиот план и да се развива отвореноста кон граѓаните и граѓанските организации.
- Да се поработи на изнаоѓање начини за остварување соработка со јавните институции и другите општини во насока на намалување на политичките пристисоци.
- Зголемување на мотивацијата на општинската администрација да дејствува проактивно, да детектира проблеми и да креира решенија (доволно е да го следат примерот на Центарот на Заедницата) и да се подобри нивната екипираност во насока на поголема ефективност и ефикасност при испорачувањето на услугите кон граѓаните.
- Да се продолжи организирањето на форумите како позитивен пример за транспарентност и партиципативност на граѓаните во донесувањето одлуки.
- Овозможување континуитет на проектите за во-институционална заштита на лицата во социјален ризик и нивно зголемување.
- Да се продолжи соработката со граѓанскиот сектор затоа што, несомнено, дава одлични резултати.
- Да се подобри степенот на транспарентност во однос на финансиските импликации на одредени активности.
- Да се намали бројот на ТДО буџетирања (активности за кои дополнително ќе се определи буџет), затоа што може сериозно да влијае на вкупната финансиска конструкција.
- Официјалната веб-страница да се ажурира почесто и да биде главен промотор.
- Секторските одделенија и вработените да ја намалат зависноста од Центарот на заедницата и полесно да ги преземаат активностите и одговорностите за определени проекти.
- Да се продолжи партнерската соработка со невладиниот сектор.

8. ИЗВОРИ

- Официјална веб-страница на Општина Центар
<http://opstinacentar.gov.mk/>
- Официјална веб-страница на Центарот на заедницата
<http://cccentar.mk/>
- Фејсбук страна на Центарот на заедницата
<https://www.facebook.com/cccentarmk/>
- Стратегија за социјална заштита на своите граѓани 2015-2020
<http://cccentar.mk/strategija-za-sotsijalna-zashtita-na-svoite-gragani-2015-2020/>
- Акциски план за социјална заштита 2015-2017 (во печатена форма)
- Социјална карта на Општина Центар
http://cccentar.mk/wp-content/uploads/2016/04/Socijalna-karta_Centar_WEB.pdf
- Прирачник за услугите и процедурите на Општина Центар
<http://cccentar.mk/prirachnik-za-uslugite-i-protsedurite-na-opshtina-tsentar/>
- Програми и акциски планови
<http://opstinacentar.gov.mk/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D0%B8#-14>

9. АНЕКС

Во продолжение следуваат прилози од засебни извештаи од мониторинг на поединечки проекти(активности):

Извештај од мониторинг (Прилог .1)

Дата: 03-04.10.2016

Мониторинг на Акциски план на локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за период од 2015-2017

Проект кој се мониторира:

Проценка на потребите за воспоставување на нови општински институции во надлежноста

Активност: **Отварање на Сервис за стари лица**

Показател на активноста:

А) Утврден број на стари лица во Општина Центар

Утврдувањето на бројот на стари лица на возраст над 65 години, кои се жители на територија на Општина Центар, се спроведе преку Координаторите на урбаните заедници вработени во Општина Центар, кои доставија информации за бројот на ваква категорија на граѓани во своите урбани заедници за кои се одговорни

Б) Дефинирана структура на волонтерите кои ќе работат на мапирањето на старите лица и начинот на нивно ангажирање

По добивање на анализите за бројот на стари лица по населба/урбана заедница, се пристапи кон ангажирање на волонтери за оваа активност.

Волонтерите беа со следнава професионална позадина: дипломирани лица/студенти во завршни години на факултетите од областа на општествени науки (социјален работник, психолог, педагог, дефектолог) или волонте-

ри со искуство во работа со специфични категории на граѓани (од аспект на познавање на пристапот кон ова категорија на граѓани).

Исто така, со цел да се поттикне јакнењето на капацитетите на жртви од семејно насилство и да им даде можност за самовработување односно да се оспособат за вршење на одредена дејност, како корисници на оваа активност, односно како волонтери кои ќе работат со старите лица беа бидат и жени жртви од семејно насилство

В) Спроведени активности за градење на капацитети за работа во Call - Центарот

Станува збор за Обука за стручно и практично оспособување и усовршување за давање нега и помош на стари и изнемоштени лица во домашни услови, чија цел е стекнување на учесниците на истата со професионални вештини за грижа на оваа категорија на граѓани во домашни услови и нивно сертифицирање. По пат на јавна набавка беше направен избор на правен субјект кој ќе ја реализира обуката, односно беше потпишан договор со најповолниот понудувач. Обуката беше превидено да трае 4 месеци, а со една серија на обука беа опфатени по 10 лица. Програмата се реализираше преку теоретски, практичен дел и обука на работно место.

Лицата после посетување на теоретскиот и практичниот дел од обуката, се стекнаа и со соодветни знаења од областа на системот на социјална заштита на стари лица на РМ како и услугите кои одредени институции можат да им ги пружат во рамките на нивните надлежности; знаења и вештини за соодветна нега во зависност од здравствената состојба на клиентите, поставување во соодветна положба; знаења и вештини во помагање на старите лица да ги извршуваат своите секојдневни активности; вештини за правилна исхрана, безбедност при извршување на физиолошки потреби и одржување на хигиена во домот.

Обуката беше реализирана од страна на стручни лица, со научно и практично искуство, со што учесниците се стекнаа со практични и теоретски знаења и вештини за ефикасна грижа на стари лица во домашни услови. По завршувањето на обуката, учесниците се здобија со сертификат кој потврдува дека истите се стручно и практично оспособени за давање нега и помош на стари и изнемоштени лица во домашни услови, одобрен од Министерството за труд и социјална политика.

Беа спроведени две серии на обуки и тоа една наменета за жртви на семејно насилство кои го поминале процесот на ресоцијализација и на кои им е потребно оспо-

субување за потенцијално самовработување, а другата група беа млади невработени лица со образование од областа на општествените науки

Г) Извршено мапирање на потребите и типот на услуги кои им се потребни, преку воспоставување на дата база на податоци

(Мапирањето го вршеа обучените волонтери кои врз основа на претходно добиените анализи од страна на Координаторите на урбаните заедници, ги посетуваа старите лица и пополнуваат посебно креиран прашалник за нивните потреби и интереси)

Д) Создадени услови за функционирање на Call-Центарот за стари лица

(извршена санација и припрема на простор во кој ќе функционира Сервисот, кој е лоциран во населбата Капиштец)

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
2015-2016	2015-2016	/

Планиран финансиски износ	Фактички финансиски износ	Отстапувања/ Причини
240.000,00 денари (обуки)	240.000,00 денари (обуки)	/
6.000,00 денари месечно (режиски трошоци за сервисот)	6.000,00 денари месечно (режиски трошоци за сервисот)	/

Материјали на увид: Листа на лица кои се здобиле со сертификат, Дата база на податоци за број на стари лица, Листа на услуги кои ги пружа сервисот

Степен на реализација: 70%

Оценка за транспарентност: Висок степен на транспарентност

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

Извештај од мониторинг (Прилог .2)

Дата: 05.10.2016

Проект кој се мониторира:

Проценка на потребите за воспоставување на нови општински институции во надлежноста

Активност:

Отварање на пензионерски клубови

Во текот на 2015 година на територија на Општина Центар беа отворени два Клуба на пензионери и тоа: еден на територијата на Капиштец и еден на Водно. Овие клубови претставуваат значаен ресурс кој повозрасната популација од Центар може да ги користи за најразлични активности меѓу кои: дружење, исполнување на нивното слободно време, организирање на натпревари во шах или слични дисциплини помеѓу пензионерите од исти или различни оградени места.

Показател на активноста:

Обезбеден простор за два пензионерски клубови

Со оваа активност на пензионерите во Општина Центар им се обезбедува простор кој изобилува со содржини кои за нив ќе бидат интересни места кои што ќе претставуваат катчиња каде што пензионерите ќе се среќаваат, ќе се дружат и квалитетно ќе го поминуваат слободното време. Со отварање на пензионерски клубови Општината ја покажува потребната грижа и помош за оваа категорија

на граѓани, се со цел овозможување на што поквалитетен живот, создавање на услови за активно користење на слободното време и поттикнување на старите лица на самоодржување и водење на активен здрав начин на живот преку зголемена физичка активност, културни и спортски натпревари соодветни за нивната возраст.

Имено, Општината ги покрива трошоците кои се однесуваат на обезбедување на простор и плаќање на комуналии за истиот.

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
2015-2016	2015-2016	/

Планиран финансиски износ	Фактички финансиски износ	Отстапувања/ Причини
700.000,00 денари	700.000,00	/

Материјали на увид: Договори за користење на простор за два пензионерски клубови и сметки за режиски трошоци, листа нализа кои ги посетуваат клубовите

Степен на реализација: 100%

Оценка за транспарентност: Висок степен на транспарентност

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

Извештај од мониторинг (Прилог.3)

Дата: 06.10.2016

Проект кој се мониторира:

Користење на ИКТ за испорака на услугите

Активност:

Директно и редовно ажурирање на општинската веб страница со новини од областа на социјалната заштита од страна на одговорни лица

Показател на активноста:

- Објавени известувања / информации за реализирани активности / проекти / манифестации реализирани од страна на Одделението за здравствена, социјална заштита и заштита на деца, а се однесуваат на прашања поврзани со здравствената, социјална и детска заштита

- Објавени известувања / информации за спроведени активности во областа на здравствената, социјална и детска заштита, во соработка со здруженија на граѓани или установи во надлежноста на Општината (детски градинки и основни училишта)

- Поставени, достапни и лесно видливи формулари на веб страната за услугите кои ги нуди Општината од областа на здравствената, социјална и детска заштита

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
2015-2016	2015-2016	/

Планиран фин-ансиски износ	Фактички фин-ансиски износ	Отстапувања/ Причини
/	/	

Материјали на увид: Архива на веб страна на Општина Центар (www.opstinacentar.gov.mk)

Степен на реализација: 100%

Оценка за транспарентност: Висок степен на транспарентност

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

Извештај од мониторинг (Прилог .4)

Дата: 06.10.2016

Проект кој се мониторира:

Ангажирање на здруженија на граѓани, универзитети и деловни субјекти во процесот на дефинирање на услугите и при имплементација на протокол за партнерства

Активноост:

Воспоставена соработка за реализација на активности од областа на здравствената, социјална и детска заштита со следните здруженија:

А) Центарот за човекови права и разрешување конфликти (ПРОЕКТ: Општина по мерка на детето“)

Б) УНДП И ХЕРА (ПРОЕКТ: Општинско-корисна работа - Центар за помош и поддршка на стари лица)

Показател на активността:

А) Воспоставено Работно тело за имплементација на активности од проектот „Општина по мерка на детето“;

- Дефинирана Визија, основни принципи и вредности и презентација на проектот пред Советот на Општина Центар;
- Дефинирани идни партнери за реализација на проектот и стратегија за промоција на истиот
- Одржани работни средби на членовите на телото заради информирање и понтамошно координирање

Б) Обучени волонтери од страна на општинската администрација за постапување и воспоставување на контакти со стари лица

- Реализирани посети на околу 600 лица и испорака на услуги поврзани со правна помош и совети, помош при исплата на сметки и достава на лекови, во период 6 месеци
- Извршена промоција на Центарот за помош и поддршка на стари лица

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
2015-2016	2015-2016	/

Планиран финансиски износ	Фактички финансиски износ	Отстапувања/ Причини
300.000,00	280.000,00	/

Материјали на увид:

А) Листа на членови на работно тело; Визија и основни вредности и принципи, Презентација за проектот, Записници од работни средби

Б) Листа на обучени волонтери, Евиденција за извршени посети на стари лица, Листа на испорачани услуги, архива на веб страна Општина Центар (www.opstinacentar.gov.mk)

Степен на реализација: 100%

Оценка за транспарентност: Висок степен на транспарентност

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

Извештај од мониторинг (Прилог .5)

Дата: 12.10.2016

Мониторинг на Акциски план на локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за период од 2015-2017

Проект кој се мониторира: Обезбедување на детални и веродостојни статистички показатели на ниво на општината

Активност:

Објавување на статистичките податоци од социјалната карта

Показател на активноста:

Изработен статистички преглед врз основа на социјалната карта

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
Јануари 2016	Мај-Јуни 2016	Доцнење на печатење и промоција на Социјалната карта

Планиран финансиски износ	Фактички финансиски износ	Отстапувања/ Причини

Материјали на увид: Објавени податоци и дистрибуирани до релевантни институции (Министерство за труд и социјална политика, Завод за статистика, МЦСР, Институт за социјална работа и социјална политика, Завод за социјални дејности)

Степен на реализација: 50% (не е реализирана активноста обезбедување на проток на информации меѓу ОЦ и Завод за статистика)

Оценка за транспарентност (од 1-5 каде 5 е највисоко): 4

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

Извештај од мониторинг (Прилог.6)

Дата: 13.10.2016

Мониторинг на Акциски план на локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за период од 2015-2017

Проект кој се мониторира:

Редовна и систематизирана обука за вработените во секторот и локалните институции (детски градинки)

Активност:

Ангажирање на соодветни експерти и НВОа

Креирање план за обуки

Имплементација на планот

Показател на активноста:

- Ангажирани експерти
- Креиран план за обуки

Имплементирани 4 обуки (ЕУ фондови за општинска администрација и претставници од детските градинки, Работа со деца со потешкотии во развојот за детските градинки, Меѓусекторска соработка за општинска администрација, Општина по мерка на детето – за општинска администрација). Обучени 2 вработени во секторот и 78 вработени во детските градинки

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
Септември 2015	Тековно согласно потребите	
Септември-октомври 2015	Јануари 2015 и редовно се ажурира	
2015-2016	2014-2016	

Материјали на увид: Договори со експерт, увид во планот за обуки, фото документација од обуките, сертификати, извештаи и листи на учесници од 2 обуки, листи на пријавени.

Степен на реализација: 80% (не е реализирана активностиа Анализа на потребите за обука.

Оценка за транспарентност: 4

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

Извештај од мониторинг (Прилог .7)

Дата: 14.10.2016

Мониторинг на Акциски план на локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за период од 2015-2017

Проект кој се мониторира:

Познавање на загрозените групи и нивните потреби

Активност:

Изработка на социјална карта

Показател на активноста: Изработена социјална карта

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
Јуни-октомври 2015	Септември – март 2015	Ненавремени податоци од релевантните институции
Октомври 2015	20. Април 2016	Доцнење на печатењето на социјалната карта

Материјали на увид: Изготвена Социјална Карта, покани за промоција, видео материјал, соопштенија во медиуми

Степен на реализација: 100%

Оценка за транспарентност: 4

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на коопетаривност

Извештај од мониторинг (Прилог.8)

Дата: 17.10.2016

Мониторинг на Акциски план на локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за период од 2015-2017

Проект кој се мониторира:

Дизајнирање на проектни идеи за привлекување на финансии

Активност:

**Обука за пишување апликации, проектен менаџмент и раководење со проектен циклус за одделението за социјална заштита,
Изработка на база на податоци за проектни идеи,
Редовно следење повици и одржување на работни состаноци со фондации и амбасади,
Аплицирање на повици за проекти**

Показател на активноста:

- Одржани 2 обуки 2014-16, обучени 2 вработени од одделението
- Постоечка и ажурирана база на проектни идеи
- Повиците редовно се следат преку секторот ЛЕР и Центарот на заедницата кои што реализираат средби со потенцијалните донатори
- Аплицирани 1 проект ЕУ во соработка со Хера

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
2015-17	2015-16	
Јануари 2016	Јануари 2016, тековно се ажурира, според пристигнувањето на нови идеи	

континуирано	континуирано	
Минимум 2 пати	1 аплициран во Март 2016	

Материјали на увид: Сертификати од обуки, увид во проектините идеи, увид во листите на повици, увид во испратена апликација

Степен на реализација: 100%

Оценка за транспарентност: 4

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

.

Извештај од мониторинг (Прилог.9)

Дата: 18.10.2016

Мониторинг на Акциски план на локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за период од 2015-2017

Проект кој се мониторира:

Дефинирање јасни процедури за добивање на услугите

Активност:

**Дефинирање и изготвување предлог процедура за добивање на секоја постоечка услуга поединечно,
Изготвување критериуми за добивање на социјални услуги**

Показател на активноста:

- Дефинирана и напишана процедура
- Изготвени и усвоени критериуми

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
Септември 2015	Декември 2015	
Ноември 2015	Декември 2015	

Планиран финансиски износ	Фактички финансиски износ	Отстапувања/ Причини

Материјали на увид: Увид во процедурите, увид во критериумите, објавени во Прирачникот за услуги на ОЦ

Степен на реализација: 66%

Оценка за транспарентност: 4

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

Извештај од мониторинг (Прилог.10)

Дата: 19.10.2016

Мониторинг на Акциски план на локалната стратегија за социјална заштита на граѓаните на Општина Центар за период од 2015-2017

Проект кој се мониторира:

Тркалезни маси со сите групи на партнери и фактори при планирањето на програмата за социјална заштита

Активност:

Средби за изготвување на нацрт програмата -

Јавна дебата за нацрт програмата

Показател на активноста: Изготвена нацрт програма со учество на релевантните фактори за 2016 и 2017 година

Планиран период на имплементација	Фактички период на имплементација	Отстапувања/ Причини
октомври 2015	Ноември 2015	Ангажираност на вработените
октомври 2016	октомври	

Планиран финансиски износ	Фактички финансиски износ	Отстапувања/ Причини

Материјали на увид: Листи на учесници, извештаи и фотографии

Степен на реализација: 100%

Оценка за транспарентност: 4

Оценка за кооперативност на надлежните лица: Високо ниво на кооперативност

